

I.

Zpráva o situaci v oblasti migrace ke dni 15. září 2016

Tento materiál byl vytvořen Ministerstvem vnitra v rámci plnění usnesení vlády ze dne 12. října 2015 č. 824, kterým se mění usnesení ze dne 29. července 2015 č. 621, o Strategii migrační politiky České republiky a Komunikační strategii České republiky k migraci. Členům vlády je zpráva předkládána každých 14 dní a poskytuje jim aktuální informace vztahující se k období uplynulému od předložení poslední zprávy.

1. Situace v České republice

Pokračující migrační vlna se i v první polovině září 2016 vyhýbá České republice, na jejím území jsou ve spojitosti s migrační krizí zjišťováni pouze jedinci či malé skupiny migrantů.

V období od 1. do 15. září 2016 bylo v České republice evidováno celkem 81 žádostí o mezinárodní ochranu. Nejvíce žádostí o mezinárodní ochranu podali státní příslušníci **Ukrajiny**, konkrétně **34 žádostí**. Dalšími v pořadí byli žadatelé z **Ázerbájdžánu (12), Sýrie (7), Iráku (4) a Gruzie (4)**.

V rámci tranzitní nelegální migrace bylo od počátku posílených opatření vyhlášených dne 17. června 2015 do konce sledovaného období zjištěno **3 739 osob**. V období od 1. do 15. září 2016 bylo zjištěno **27 případů tranzitní nelegální migrace**. Mezi zjištěné jedince patřili občané Sýrie (20), Iráku (3), Íránu (3) a Eritrei (1). K 19 zjištěním došlo v Jihomoravském kraji, ke 4 zjištěním v Ústeckém kraji a k dalším 4 zjištěním v prostorách mezinárodního Letiště Václava Havla Praha, Ruzyně. Ve sledovaném období bylo mezi příchozími zjištěno 6 žen a 15 dětí do 15 let. Většina zjištěných osob cestovala do Německa.

V zařízeních pro zajištění cizinců pobývalo k 15. září 2016 celkem 82 osob. V ZZC Bělá pod Bezdězem bylo k tomuto datu zajištěno 26 jedinců, v ZZC Vyšní Lhoty 12 jedinců a v ZZC Drahonice 44 jedinců. Mezi hlavní zajištěné státní příslušnosti v českých ZZC momentálně patří **občané Ukrajiny (35), Iráku (11), Vietnamu (6), dále také Ruska, Nigérie a Íránu (po 4 osobách)**. V současné době se v českých ZZC nachází 19 žen a 4 děti a mladiství (ZZC Bělá pod Bezdězem).

2. Situace v Evropské unii

Členové Evropské rady přijali spolu s tureckým premiérem **18. března 2016 společné prohlášení**, ve kterém konkretizovali principy nového mechanismu spolupráce při řešení migrační krize. Všichni noví migranti, kteří po 20. březnu 2016 nelegálně vstoupí z Turecka na řecké ostrovy, mají být vráceni do Turecka. Za každého Syřana, který bude vrácen do Turecka z řeckých ostrovů, bude jiný Syřan přesídlen z Turecka do EU (tzv. schéma 1:1). Součástí dohody je také urychlení procesu vízové liberalizace.

Dle statistik IOM se denní průměr nově příchozích migrantů z Turecka do Řecka v porovnání s předchozím obdobím opět mírně snížil a to na cca 98 osob. Čísla příchodů migrantů tak nadále dosahují **výrazně nižších hodnot v porovnání s obdobím před prováděním dohody**. Počet deportovaných osob v rámci schématu 1:1 k 15. září dosáhl 502 osob (celkem 46 Syřanů). Provádění schématu komplikuje povinnost vyplývající z evropského azylového *acquis* posoudit žádost o azyl všech osob, které o ni na řeckých ostrovech požádají. Většina nelegálně přibývajících na řeckých ostrovech požádá o azyl, přičemž žadatele o azyl nelze vrátit do konečného vyřízení jejich žádosti (včetně odvolání). Cílem Řecka je zamítnat všechny žádosti jako nepřijatelné s odvoláním na možnost žádat o mezinárodní ochranu dříve v Turecku (koncept bezpečné třetí země, resp. první země azylu).

Média informovala, že dne 8. září 2016 Řecko vrátilo do Turecka první odmítnuté žadatele o azyl v rámci letošní migrační dohody EU s Tureckem. Mělo by se jednat o čtyři

Pákistánce a jednoho Egyptana. V rámci dohody EU-TR bylo k 15. září 2016 **přesídleno 1 583 syrských uprchlíků z Turecka do členských zemí EU** (nejaktivnější je Německo s 609 osobami a Švédsko s 269 osobami).

Situace v Řecku

Od začátku roku do 15. září IOM zaznamenala příchod celkem 129 126 osob. Nejpočetněji jsou zastoupeny národnosti ze subsaharské Afriky (zejména občané Nigérie, Eritrei, Súdánu, Gambie a Pobřeží Slonoviny), nikoli Syřané. Pro vyplutí z Afriky je nejčastěji využívána Libye, avšak dohoda mezi EU a Tureckem postupně začíná vytvářet větší tlak i na Egypt, který v tuto chvíli hostí na 5 miliónů migrantů, z nichž půl milionů pochází z válkou zmítané Sýrie. Narůstající pohyb na této trase s sebou nese i nárůst počtu obětí na životech – od začátku roku do poloviny září 2016 dle statistik IOM přišlo při pokusu překročit Středozemní moře o život více než 3 200 lidí.

Dále trvá dočasné znovuzavedení **kontrol na některých úsecích vnitřních schengenských hranic** (Francie do 26. ledna 2017 (vyhlášený stav nouze); Švédsko a přidružený Norsko do 11. listopadu 2016; Dánsko, Německo a Rakousko do 12. listopadu 2016). Dne 4. května na základě zjištění, že Řecko stále nedokázalo adresovat závažné nedostatky při kontrole vnějších hranic, EK vydala pozitivní doporučení na prodloužení kontrol na určitých úsecích daných hranic o dalších 6 měsíců.

Dne 14. září 2016 předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker vystoupil před plénem Evropského parlamentu, kde přednesl svou bilanční řeč za uplynulý rok a hovořil o největších výzvách pro ten následující. V oblasti migrace vyzdvihl zejména potřebu solidarity a ochrany vnějších hranic prováděné prostřednictvím Evropské pohraniční a pobřežní stráže, zavedením efektivních systémů kontroly na vnější hranici (systém vstupu a výstupu, ETIAS) či okamžité pomoci Bulharsku, které v posledních měsících čelí nárůstu příchodů osob z Turecka.

Dne 16. září 2016 hostila Bratislava neformální summit 27 členských států, od kterého si mnoho představitelů slibovalo reflexi fungování EU a začátek debaty o budoucnosti Unie. Mezi hlavní témata setkání patřila otázka vnitřní a vnější bezpečnosti, v jejímž rámci se také mělo diskutovat o migraci, ochraně schengenských hranic a vnější dimenzi a řešení vzniklé humanitární krize.

Revize Společného evropského azylového systému:

Na začátku dubna vydala Evropská komise **sdělení k budoucímu fungování společné azylové politiky EU** (vč. dublinského systému). Klíčovým novým strukturálním prvkem návrhu Komise je **trvalé zakotvení relokace jako strukturálního prvku společného evropského azylového systému**.

Následně v červenci Komise představila, **tzv. druhý azylový balíček**, kde mj. navrhla legislativu ustavující **společný rámec EU pro přesídlování**, který by měl vést k vytvoření stálého systému s jednotným postupem pro přesídlování uprchlíků do EU, a představila tři legislativní návrhy, které mají posílit integraci azylových pravidel. Komise navrhla nahradit směrnici o azylovém řízení a kvalifikační směrnici nařízením. Dále hodlá provést revizi směrnice o podmínkách přijímání žadatelů o azyl.

3. Relokace a přesídlování

3.1. Přesídlování – aktuální informace

Jedním z opatření přijatých v rámci společné dohody EU a Turecka pro řešení migrační krize je také nový přesídlovací mechanismus syrských uprchlíků z Turecka do EU, a to především princip 1:1 (za každého Syřana, který bude vrácen do Turecka z řeckých ostrovů, bude jiný Syřan přesídlen z Turecka do EU). K přesídlování využijí členské státy primárně své dosud nesplněné závazky, jež učinily 20. července 2015 (aktuálně zbývá přesídlit do EU na základě tohoto schématu cca 18 000 uprchlíků), případně nevyužitou relokační kvótu – 54 000 osob. V rámci plnění závazků spjatých s dohodou EU – Turecko obdržela Česká republika dne 15. července spisy s daty o 81 uprchlících z Turecka. V současné chvíli jsou prováděny důkladné bezpečnostní prověrky předložených spisů.

3.2. Relokace v rámci dočasných opatření ve prospěch Itálie a Řecka

Implementace relokací jak z Itálie, tak z Řecka zatím ve všech směrech stále vážne a samotná realizace je velmi pomalá. K 11. září bylo celkově relokováno **4 741 osob** z Řecka a Itálie. **Z Řecka** bylo ke dni 11. září 2016 relokováno celkem **3 677 osob**. V období 29. 8. – 11. 9. 2016 došlo k relokaci **291** osob, z toho 153 do Německa, 82 do Finska, 31 do Irska, 18 do Francie a 7 na Kypr. **Z Itálie** bylo ke dni 11. září 2016 relokováno celkem **1 064 osob**. V období 29. 8. – 11. 9. 2016 došlo k relokaci 53 osob, z toho 38 do Švýcarska, 9 na Maltu a 6 do Rumunska.

3.3. Implementace konceptu hotspots v Itálii a Řecku a plány na posílení azylových systémů těchto zemí

V Itálii je oficiálně funkčních 6 hotspotů (Lampedusa, Pozzallo, Trapani, Taranto, Augusta a Porto Empedocle). Řecko v současnosti disponuje 5 funkčními hotspoty (Chios, Lesbos, Leros, Samos a Kos).

V souvislosti s uzavřením dohody EU – TR se však významně změnila úloha hotspotů v Řecku – ty nyní slouží jako zajišťovací uzavřená centra, ze kterých budou všichni migranti vraceni zpět do Turecka (požádají-li o azyl, bude s nimi nejdříve vedeno azylové řízení).

Vzhledem k výše uvedené změně úlohy hotspotů v Řecku se také výrazně zkomplikovala bezpečnostní situace v těchto zařízeních. Ta se dotýká i bezpečnosti expertů vysílaných členskými státy, včetně expertů z České republiky. Migranti, kteří jsou v těchto zařízeních ubytováni, se proti svému nedobrovolnému držení v hotspotech bouří a ohrožují tak i bezpečnost vyslaných expertů členských států. Česká republika si vyžádala od Evropského azylového podpůrného úřadu (EASO), který vysílání expertů koordinuje, záruky, že bude bezpečnost expertů v hotspotech posílena – EASO následně přijalo řadu opatření ve všech hotspotech, která vedla k výraznému posílení bezpečnosti.

V letních měsících je také zaznamenáván soustavný nárůst počtu migrantů, kteří vstupují do EU přes Itálii. Mnoho z migrantů, kteří do Itálie připlouvají, však nespadá do relokačního schématu Unie (osoby, které spadají do relokace z Itálie, jsou především syrské a eritrejské národnosti).

V souvislosti s fungováním hotspotů v Itálii a Řecku a implementací dohody mezi EU a TR bylo nominováno celkem 54 českých expertů a proběhlo 37 vyslání za účelem podpory aktivit EASO. **Česká republika je pátou nejaktivnější zemí z hlediska vysílání expertů do služeb agentury EASO působící v hotpotech v Itálii a v Řecku.**¹ Před Českou republikou se umístila pouze Francie, Německo, Nizozemí a Velká Británie. V případě Itálie je Česká republika dokonce druhou nejaktivnější zemí. **Aktuálně působí na žádost EASO 5 expertů Ministerstva vnitra v Řecku a 4 experti v Itálii. Další vyslání se dle potřeb EASO připravují.**

4. Integrace a komunikace

4.1. Nový Státní integrační program (SIP)

Vláda projednala a dne 20. listopadu 2015 schválila usnesení č. 954 o **SIP pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou v roce 2016 a v letech následujících s platností od 1. ledna 2016**. Dne 2. 2. 2016 byla mezi Ministerstvem vnitra a Charitou ČR jako generálním poskytovatelem integračních služeb podepsána smlouva pro rok 2016. Podle usnesení vlády je až do konce roku 2018 dokončován asistenční integrační program pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou, které vstoupily do programu do konce roku 2015. Jedná se o 338 osob, mezi nimiž mají nejvyšší zastoupení občané Kazachstánu, Ukrajiny, Běloruska a Uzbekistánu.

Ministerstvo vnitra připravuje veřejnou zakázku na generálního poskytovatele integračních služeb pro roky 2017 až 2019. Vláda vyhlášení této zakázky včetně ustavení výběrové komise schválila dne 31. 8. 2016.

Charita ČR předala Ministerstvu vnitra od začátku roku 2016 celkem 105 individuálních integračních plánů podle nových pravidel SIP a zajišťuje formou subdodávek integrační služby na místní úrovni. Systém je navázán na integrační azylová střediska Správy uprchlických zařízení MV a finančně je program zajištěn výše uvedeným usnesením vlády. SIP se týká osob s udělenou mezinárodní ochranou, které přicházejí do České republiky spontánně nebo v rámci přesídlovacího a relokačního schématu. V současnosti se program týká 438 osob, mezi nimiž jsou nejvíce zastoupeni státní příslušníci Ukrajiny, Sýrie, Iráku a Kuby.

4.2. Analýza nálad veřejnosti a komunikační aktivity

V souvislosti s aktuální migrační situací probíhá pravidelné informování ve všech oblastech, souvisejících s problematikou migrace. Informační aktivity jsou cíleně zaměřeny na mediální výstupy – TV, rozhlas, noviny, časopisy, propagační materiály.

¹ Statistiky porovnávají celkovou délku trvání mise vyslaných expertů v období od 15. 9. 2015 do konce sledovaného období.